

Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

> Retouradres Postbus 20101 2500 EC Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal voor
Buitenlandse Economische
Betrekkingen**
Directie Handelspolitiek en
Globalisering

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 20
2594 AV Den Haag

Postadres
Postbus 20101
2500 EC Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/eleni

Ons kenmerk
BEB/HPG / 11004921

Datum 16 februari 2011

Betreft Reactie op vragen van de SP fractie over de EC mededeling "*Handel, groei en wereldvraagstukken*"

In uw brief d.d. 7 december 2010 stelt u mij enkele vragen over de op 9 november jl. door de Europese Commissie uitgebrachte mededeling "*Handel, groei en wereldvraagstukken; handelsbeleid als kernelement van de Europa 2020-strategie*". Tevens verzoekt u mij binnen de Europese context aan te dringen een gedegen studie te verrichten naar de risico's van verdere liberalisering en deregulering van financiële markten, de impact van handelsinitiatieven op economieën, ecologie en sociaal beleid en de impact van investeringsinitiatieven op de soevereiniteit van overheden. Ik zal hieronder op uw vragen en verzoek nader ingaan.

Over voornoemde mededeling heb ik het parlement ook in een zeer recente Kamerbrief 32591,A geïnformeerd. Bovendien heeft het parlement op 21 december jl. een BNC fiche over dit onderwerp ontvangen.

Sustainability Impact Assessments

U verzoekt onder meer om aan te dringen op een gedegen studie over de impact van nieuwe handelsinitiatieven en reeds lopende onderhandelingen op de economieën, de ecologie en het sociale beleid in de EU-landen en de beoogde partners. Dergelijke studies zijn reeds standaard praktijk: de Europese Commissie laat door externe consultants onafhankelijke studies doen naar de economische, sociale- en milieugevolgen van de voorgestelde en lopende onderhandelingen op gebied van handel. Deze "sustainability impact assessments" (SIA's) dragen bij aan de invulling van duurzaamheid in de handelspolitiek. Zo informeren deze publiek toegankelijke studies alle betrokkenen over de mogelijke economische, sociale- en milieugevolgen van een handelsakkoord. De Europese Commissie beoordeelt aan de hand van de SIA's de voorziene gevolgen en doet zo nodig voorstellen voor flankerende maatregelen (eventueel ook buiten het terrein van handelspolitiek) om de positieve gevolgen te maximaliseren en de negatieve gevolgen te reduceren. De Commissie en de Lidstaten houden bij het bepalen van hun onderhandelingsinzet terdege rekening met de uitkomsten van de SIA's.

Financiële markten

In uw brief verzoekt u mij voorts om binnen de Europese context aan te dringen op een gedegen onderzoek naar de risico's van verdere liberalisering en deregulering van financiële markten, alvorens het Europese handels- en investeringsbeleid verder wordt uitgewerkt. Hiertoe zie ik op dit moment geen aanleiding, aangezien handelsovereenkomsten niet gericht zijn op deregulering van de financiële markten, maar op het wederzijds vergroten van markttoegang, onder meer in de financiële sector. Dereguleren en liberaliseren is niet hetzelfde. Ik deel het inzicht van Uw Kamer dat liberalisering niet zonder regulering kan; dat is een les uit de recente crisis. Dit is ook zichtbaar binnen de EU: terwijl de EU een van de meest open dienstenmarkten ter wereld is, hebben wij meer wetgeving voor de financiële markten dan welke andere economie dan ook.

De economische en financiële crisis heeft ons laten zien dat de stabiliteit van het financiële stelsel van groot belang is voor economische groei en ontwikkeling. Het is belangrijk dat overheden de mogelijkheid blijven behouden om de aanbieders van financiële diensten (banken, verzekeraars etc.) te reguleren. In de onderhandelingen over handelsakkoorden is het daarom de Nederlandse inzet landen niet te beperken in de ruimte die ze hebben om maatregelen te nemen ter verzekering van de integriteit en stabiliteit van het financiële stelsel. Vanwege het speciale karakter bieden afspraken over financiële diensten overheden daarom onder meer de mogelijkheid om vrijwaringsmaatregelen met betrekking tot het kapitaalverkeer te nemen. In het onlangs afgeronde vrijhandelsakkoord tussen EU en Zuid-Korea zijn bijvoorbeeld afspraken gemaakt over liberalisering van de financiële sector. Hierbij is expliciet opgenomen dat geen van de verplichtingen mag worden uitgelegd als een beperking voor de overheid om de markt waar nodig te reguleren.

Investerings

Met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon hebben de EU-lidstaten aan de EU de exclusieve competentie met betrekking tot buitenlandse directe investeringen overgedragen. Tot nu toe hebben de EU lidstaten meer dan 1,200 investeringsbeschermingsovereenkomsten (IBOs) afgesloten, Nederland 98. Alle deze IBOs herbergen een of meerdere geschillenbeslechtingsmechanismen (Investor-State Dispute Settlement-mechanismen, ISDS) voor geschillen van investeerders tegen een staat (en omgekeerd). Meestal wordt verwezen naar ICSID¹ en UNCITRAL² geschillenprocedures. Deze geschillenprocedures worden regelmatig gebruikt en hebben hun nut bewezen.

---

¹ *International Centre for Settlement of Investment Disputes*

² *United Nations Commission on International Trade Law*

De Europese Commissie heeft in haar Mededeling betreffende het toekomstige Europees investeringsbeleid gesteld dat zij de ICSID-regels als uitgangspunt zal nemen en zal proberen deze regels vooral met betrekking tot transparantie te verbeteren. Omdat de EU geen staat is, is de EU tot op heden geen partij van ICSID en UNCITRAL en kan ook niet zomaar partij van deze instituties worden. De invloed van de EU is derhalve beperkt. Desalniettemin is in de afgelopen jaren de transparantie in het kader van ICSID reeds vergroot door de registratie van alle ICSID-geschillen en de publicatie van alle arresten op de ICSID-website. Dergelijke voorstellen worden op dit moment ook binnen UNCITRAL besproken. In het algemeen moet benadrukt worden dat alle IBOs, ook de Nederlandse, de mogelijkheid bieden om aan investeerders verplichtingen op te leggen als het gaat om de conformiteit met nationale wetgeving op het gebied van milieu en sociaalgebied. Met anderen woorden, elke staat heeft voldoende ruimte binnen de IBOs om het algemeen belang te waarborgen. De ISDS-mechanismen, die onderdeel uitmaken van de IBOs, erkennen en beschermen in toenemende mate deze beleidsruimte, zodat de IBO-verdragsstaten hun soevereiniteit blijven behouden om hun bestaande nationale wetgeving op milieu- en sociaal economisch gebied effectief te implementeren. De Europese Commissie heeft eveneens in haar Mededeling benadrukt dat ook voor EU IBOs een goede afweging tussen de rechten en plichten van investeerders gemaakt dient te worden. Hierbij verwees de EC expliciet naar het nut van de OESO-Richtlijnen voor multinationale bedrijven, die op dit moment aangepast worden.

Nederland ondersteunt de aanpassing van de OESO-Richtlijnen en vind het ook wenselijk dat deze in het kader van IBOs van de EU toegepast gaan worden. Net als de Europese Commissie is Nederland van mening dat er daarbij een redelijke balans gevonden moet worden tussen de rechten en de plichten van investeerders. Nederland werkt hieraan actief mee, zowel binnen de OESO als ook binnen de EU. Ook staat Nederland welwillend tegenover initiatieven tot verbetering van de transparantie. Een vergroting van de transparantie dient uiteraard niet in de weg te staan aan een snelle en effectieve beslechting van geschillen.

Sociale clausules in vrijhandelsakkoorden

U vraagt naar het regeringstandpunt over de oproep van het Europees Parlement om voortaan sociale clausules op te nemen in alle vrijhandelsverdragen (EP-resolutie d.d. 25 november 2010). De Nederlandse regering ondersteunt de inzet van de EU volledig om in alle moderne vrijhandelsakkoorden met derde landen een duurzaamheidshoofdstuk op te nemen, waarin bepalingen staan over arbeidsrechten (o.a. ratificatie van alle relevante ILO-conventies) en internationale milieuakkoorden met daaraan gekoppeld een monitorings- en

geschillenbelechtigingsmechanisme. In recent afgesloten vrijhandelsakkoorden zijn dergelijke hoofdstukken opgenomen (met Zuid-Korea resp. Colombia/Peru). Nederland benadrukt regelmatig in Brussel dat het duurzaamheidshoofdstuk in vrijhandelsakkoorden ambitieus moet zijn.

(w.g.) drs. M.J.M. Verhagen
Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

(w.g.) dr. Henk Bleker
Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie